

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

Č.j.

Nizozemsko	Jana Adamcová, Naďa Machková Prajzová	27.8.-29.8.2018
<i>Navštívený stát</i>	<i>Jméno a příjmení pracovníka</i>	<i>Termín uskutečnění cesty</i>

1. Jména a příjmení spolucestujících

2. Účel cesty:

Účelem cesty byly konzultace k tvorbě a implementaci politiky kulturních a kreativních průmyslů v rámci projektu *Tvorbě strategie podpory a rozvoje KKP*, a to na národní úrovni.

3. Zpráva o průběhu a výsledcích cesty:

Výsledky jednání, hodnocení akce, poznatky, postřehy a doporučení pro další jednání nebo účast, výsledky paralelních jednání, důvody případného prodloužení pobytu apod.

Zahraniční služební cestě předcházela obsáhlá korespondence s kolegy z holandského ministerstva kultury, kteří nám dali doporučení na své podřízené organizace. S ohledem na dovolené jsme se domluvily, že s některými kolegy, kteří v tento termín nebyli na úřadu se setkáme v Praze nebo ve Vídni. I tak byl program cesty poměrně obsáhlý, ale především přínosný. S ohledem na cestu letenek jsme po poradě s finančním manažerkou zvolily let do Amsterdamu a využívaly vlakové spojení do Rotterdamu a den Haagu, kde jsou umístěny vládní instituce. V pondělí 27.8. jsme v pozdních večerních hodinách přiletěly do Amsterdamu.

V úterý 28.8.2018 jsme mezi 9-11h navštívili Rijksmuseum, které je největším muzeem v Nizozemí a patří k nejvýznamnějším institucím svého druhu na světě. Nachází se na Museumplein v sousedství dalších dvou velkých muzeí – Van Gogh Museum a Stedelijk. Sběrka Rijksmusea čítá milion exemplářů. Budova postavená v roce 1885 a rekonstruovaná podle španělského architektonického studia Cruz y Ortiz byla v dubnu 2013 otevřena po deseti letech. Podle stávajícího ředitele je muzeum „place to be“. V celosvětovém trendu návštěvnost muzeí roste a muzeum vychází vstříc požadavkům veřejnosti na kvalitní trávení volného času – muzeum nabízí i bez vstupného prostor s restaurací, kavárnou i obchodem, zahradu s výstavami, novou knihovnu, ale třeba i escape game nebo digitální rodinou hru – multimediální tour po muzeu. Kolekce jsou uspořádány chronologicky – obrazy nejsou separovány od koberců a ostatních předmětů. Jedním z hlavních nedávných přírůstků byla sbírka fotografií Erwina Olafa, nejvýznamnějšího nizozemského fotografa. Vystavena bude v roce 2019. V novém konceptu zůstala na původním místa pouze Rembrandtova hlídka, doplněná o stopy vedoucí s k ní a hvězdou oblohu. Návštěvníci dostanou i pody a v expozici

20. století je typická ukázka KKP – minišaty od Yves Saint Laurenta, který se při tvorbě inspiroval obrazy Mondriaana. Mottem muzea je „spojit individualismus s uměním“.

<https://www.rijksmuseum.nl/>

Poté následoval přejezd do Rotterdamu, kde jsme absolvovaly jednání s dvěmi státními agenturami, a to Stimuleringsfond a ClickNL.

Pro potřeby KA1 - mapování KKP v zahraničí:

- *Jaký je systém řízení KKP v dané zemi / regionu?*
 - *A) zda se jedná o autonomní řízení – volně řízený model jednotlivých regionů země a centralizovaná úroveň pouze monitoruje metodologii a stávající situaci v jednotlivých regionech*
 - *B) Centralizovaná úroveň - národní úrovně / Vertikála státní správa – regionální samospráva – obecní samospráva*

Systém řízení v Nizozemsku je centrální. Koordinátorem a garantem problematiky je Ministerstvo kultury - **ministerstvo pro vzdělání, kulturu a vědu, odbor pro média a kreativní průmysly**, sídlí v Haagu.

Dříve bylo ministerstvo konzervativní, více zaměřeno na kulturní dědictví, nyní ale více na inovace. Před 25 lety to začalo podporou architektury a designu a jejich export. Spíše byl však fokus na uměleckou stránku a na kvalitu estetiky veřejného prostoru. Potom před 15 lety hnutí Richarda Floridy ovlivnilo další politiku v oblasti KKP a důraz začal být více kladen na ekonomickou stránku umění – kulturní ekonomika. Postupně proběhla změna fondu pro architekturu na fond pro KKP. Tématem jednání byl také systém nizozemského financování – viz výše. Klíčová je ministerstvo stimulace přesahů mezi sektory KKP architekturou, designem a digitálním uměním. Tvorba programů je novým nástrojem kulturní politiky – dotace jsou na projekty, ale programy k naplňování velkých společenských výzev, které realizují tak, že vytvoří tým lidí z různých oblastí a řeší, jak design může pomoci průmyslu pomocí kreativity a inovací – jsou to vlastně malé peníze, ale je to klíčové.

<https://www.cultuur.nl/english/item138>

- *Jak má daná země / region nastaveno financování*

Ředitel Stimuleringsfond Syb Groeneveld nás seznámil se systémem financování KKP v Nizozemsku, a to zejména v kontextu kulturní politiky Nizozemska. Hlavním rozhodujícím orgánem je Rada pro kulturu, která každé 4 roky předkládá vládě doporučení rámců financování kultury a nových politik a definuje, na jaká témata se má financování soustředit. Tyto rámce jsou předjednávány se stakeholders. Financování kultury se skládá z financování základní infrastruktury (hlavní instituce) ve výši cca 300 mil. Euro a z financování 6ti fondů rovněž v celkové výši cca 300 mil. Euro. Fondy jsou zřízeny ministerstvem kultury pro oblasti filmu, literatury, vzdělávání v oblasti kultury, kulturních a kreativních průmyslů, scénického umění, výtvarného umění a literatury. Každé 4 roky pak probíhá nezávislá i vnitřní evaluace. Mediální politika se řeší zcela separátně.

<http://stimuleringsfonds.nl/en/>

Stimuleringsfond financuje ranná stádia nápadů, což jsou první tři stádia (až deváté je stádium které je plně investorsky financovatelné). Ty projekty mají šanci na financování z jiných zdrojů mezi 0 – 10 % a nikdy by nedostaly jiné financování. Po třetím stádiu již vzroste jejich financovatelnost na 40%. Zhruba 20% projektů se uplatní tržně, zbylá procenta mají přínos v oblasti vzdělávání, udržitelnosti, technologické připravenosti a povědomí o důležitosti kultury. Tyto programy jsou kofinancovány i z MZV, MPO, MD, MV a dalších resortů – dle různých priorit.

Agentura **ClickNL** se soustředí na výzkum, vývoj a inovace Jejich mateřský resort je ministerstvo kultury, ale financování pochází z MPO. Narozdíl od SF nepodporuje ClickNL individuální tvůrce, ale spolupráci univerzit, firem a vlády – tzv. triple helix. Jejich klíčovou agendou je podporovat specifickou znalostní bázi pro KKP. KKP jsou součástí tzv. „top sectors policy“, což je politika obecné podpory inovací pro všech 9 „top“ sektorů. Hlavními tématy v rámci těchto top sektorů jsou znalosti a inovace, lidský kapitál, internacionalizace a přístup ke kapitálu. Je vytvořen tzv. top team který je zodpovědný za tuto agendu.

<https://www.clicknl.nl/>

Stimuleringsfond je jedním z šesti výše zmíněných fondů a jeho cílem je rozvoj KKP. Byl založen před 5 lety a má 25 zaměstnanců. Jeho rozpočet je 18 mil. Euro a podporuje následující grantová témata: Jedná se o podporu individuálních tvůrců v oblastech architektura, design a digital culture a dále institucionální podpora, ze které se financují např. výzkumné projekty. Dále jsou podporovány talenty. Podporována je také internacionalizace a posledním tématem je podpora projektů, kdy KKP řeší specifické výzvy pro společnost (zdravotnictví, energetika, vliv architektury na veřejný prostor). Ročně přijímají cca 2000 žádostí, z nichž asi 40% podpoří. Důvod podpory KKP vyplývají z teze, že architektura, design a digitální kultura jsou nejrychleji rostoucí odvětví v ekonomice. Projekty jsou podporovány dle jejich míry originality, autenticity a podporované jsou experimenty, inovace a reflexe, neboť cílem je vzbudit zájem o tuto oblast a kombinovat je s technologiemi a současně si kladou otázky společenského přesahu a udržitelnosti. Viditelným příkladem je

například přístup k roli architektury v kultivování veřejného prostoru. K tomuto cíli také slouží **Het Nieuw Institute**.

- *Spolupráce – jakým způsobem má daná země nastavenou spolupráci napříč institucemi + odborníky*

Klíčový je top team složený ze zástupců vlády, průmyslu, znalostního sektoru. A ti tvoří agendu k podpoře KKP. Oficiálně jsou vybírány MPO. Hlavními agendami jsou znalosti a inovace, lidský kapitál, internacionalizace a přístup ke kapitálu. Problém Nizozemska spočívá v tom, že neexistuje speciální agentura, která by implementovala a facilitovala ty věci. Pracují jen formou networků.

Kromě peněz nejsou na MPO žádné specifické nástroje pro podporu KKP. To je rozdíl od Velké Británie, kde MPO vyvinulo řadu nástrojů na podporu KKP. Tedy problém je aplikovat obecné nástroje podpory na tak specifický sektor jako je KKP. Holanďané ale chtějí primárně podporovat tvorbu kvality, ne ekonomický dopad, protože ekonomický dopad není dopředu znám a devalvoval by hledání nových řešení kvality. Vývoj politiky směřuje k většímu dopadu KKP na řešení velkých společenských výzev. Například herní vývojáři vyvinuli hru pro lidi s demencí. Nebo městští plánovači řeší problémy s narůstajícím objemem vody a jejím skladováním. Nizozemsko je velmi závislé na plynu, ale kvůli zemětřesením na severu země musejí plyn odbourávat z důvodu rizik výbuchu. Hledají tedy náhradní řešení na přechod na jiné zdroje. Přesvědčují velké průmysly, že řešení pomocí kompetencí v KKP mohou pomoci – proto podporují i design v procesech, tzv. design thinking, a zjišťování, kde leží opravdu problém. Co se týče sběru dat, mají také problém, že statistický úřad CBS také měří jen hlavní činnosti, nikoli vedlejší, a měří obecněji. Ale Philips, Škoda etc, mají týmy stovek designérů, ale to se neměří. KKP není samo o sobě jako sektor tak silné z hlediska ekonomiky, ale v součtu a dopadu jejich činnosti uvnitř jiných průmyslů už to je zásadní.

Pro KKP existují dvě hlavní agentury: Creative Holland je hlavní agenturou pro internacionalizaci, zatímco ClickNL je hlavní agenturou pro výzkum a vývoj. Jejich rolí je na základě hledání potřeb KKP vytvářet hypotézy, pro jejichž výzum alokuje prostředky na programy a výzvy, ze kterých se realizují konkrétní výzkumné projekty. ClickNL řeší problematiku potřeby znalostí nutných pro KKP, aby se mohli lépe vyvíjet. Proto v rámci setkávání a práce organizují kulaté stoly, kde téma diskutují. Hledají dobrá řešení pro společnost, což nejsou technologie, ale řešení zaměřená na člověka. Celospolečenské výzvy spočívají v hledání nových řešení v tradičních systémech. Klíčem jsou tedy systémová řešení, neboť komplexita světa je aktuální výzvou, neboť nejen kvůli technologiím je všechno propojené a proto je právě třeba hledat nová individualizovaná řešení, čehož jsou právě specificky KKP schopny. Červenou nití jsou zde personalizovaná řešení, orientovaná na člověka. Role KKP je právě v tom, že vymýšlejí řešení pomocí metod, nikoli technologií.

ClickNL vidí roli KKP ve třech přístupech:

1. Potřeba hledat individuální řešení (human touch)
2. Hledání systémových řešení (design for change)
3. Tvorba hodnot (nejen ekonomických, ale i společenských) (value creation).

Tyto tři přístupy se aplikují ve zbývajících top sektorech a v hlavních společenských výzvách a ve vazbách mezi nimi. Např. řešení toho, jak se lidé mají lépe stravovat je propojením řešení designu, inovativního principu přemýšlení, zdravotnictví a jídla. Tato agenda je napojená na financování MSP (inovační vouchery atd.) a MPO podle výše zmíněných přístupů hodnotí projekty. Holandská agentura pro financování výzkumu NWO má specifický program pro KKP. Hodnocení zohledňující tři výše uvedené perspektivy se na projekty sem přihlášené rovněž aplikuje. KKP byly z NWO podpořeny v letech 2018-19 částkou 8.4 mil. Euro ale součet všech národních výdajů na inovace v KKP je dvojnásobný. Klíčové je, že ClickNL začalo rozvíjet i spolupráci KKP s ostatními top sektory. Ty si uvědomují, že technologie nejsou samy o sobě dostatečné, ale potřebují, aby je lidé používali a chtěli používat. KKP tedy není o kráse, ale o řešeních, zaměřených na člověka, s vědecky podloženými metodami a přístupy, vedoucími k řešení.

KKP jsou v tomto ohledu trojí: kreativní služby, které poskytují služby, média a ICT (včetně videoherního průmyslu), které produkují obsah, a umění a kultura, kde se vyvíjejí kulturní produkty a řešení. Lidé často pracují ve dvou či ve všech třech těchto oblastech, protože každá má jiný typ obchodního modelu (platba za hodinu – u služeb, platba v rámci projektu). Nově využívají v Nizozemsku nástroj TKI – to je institut pro znalosti a inovace, který také umožňuje kofinancování PPP projektů. Vláda přispěje na každé euro z byznysu do výzkumu a vývoje bonus 30 centů a ClickNL je součástí tohoto systému TKI, takže když mají projekt financovaný soukromě, tak požádají vládu o bonus 30 centů z eura. Je to způsob jak oslovovat velký byznys, aby se zapojil do spolupráce se KKP. ClickNL má rozpočet i na vlastní projekty ve výši 600 000 euro, ze kterých financují 6 laboratoří (virtuální realita pro kulturní dědictví, virtuální realita pro architekturu, produkty využívající skeny lidského těla, zábavní a herní průmysl a individualizované oblečení). Laboratoře KKP jsou to součástí univerzit, ale financovány jsou projektově. Fragmentovanost KKP znamená, že samy nemohou investovat do výzkumu a vývoje, ale na druhou stranu jsou flexibilní. I proto se rozhodlo ClickNL financovat laboratoře KKP. Zakládají je na technologiích, které jsou klíčové pro KKP a kolem těch pak vytvářejí inovace a experimentují. Univerzity se hodně zajímají o výzkum v KKP (zejména v designu a architektuře). Fokus je také na kreativní profesi v nekreativních průmyslech.

Dutch Design Week: organizován je každý rok, má 330000 návštěvníků, z toho 10% zahraničních. Berou tam i členy vlády, aby se vzdělali v nových možnostech řešení velkých společenských problémů. Mají také platformu What design can do – je to v Amsterdamu dva dny v květnu. Platformy jsou klíčové v přesvědčování o důležitosti KKP i pro jiné sektory. Celé to je o cross-overs. Tato platforma se rozšířila i do jiných kontinentů. Pomáhá je financovat Stimuleringsfond. Existuje i platforma lokální – Creative residency, například Gasfabriek, Dok.41, Hooghiemstra, A-lab, NDSM Werf, Marineterren a další. Byly levné a koupily je místní vlády – často to jsou staré fabriky. Spolupracují úzce s MD zejména na řešeních

spojených s výstavbou nové infrastruktury. Například v oblasti osvětlení mají příliš mnoho světla, protože cílem je bezpečnost – tedy pomocí KKP řeší bezpečnost úplně jinak.

<https://hetnieuweinstituut.nl/en/about-us>

- *Zda a případně jak konkrétně pracují se sběrem dat v oblasti KKP (na EU úrovni existuje, ale pro potřeby ČR nevyhovující)*

Ministerstvo kultury si zadává každý rok tzv. Monitor KKP. V Nizozemí mají stejný problém jako ostatní země, že nejsou tvrdá data, aby přesvědčila resorty jako MPO, a proto je stejně jako v Německu přesvědčují pomocí příběhů, které mají dlouhodobý dopad – ať už společenský, či ekonomický. Data jsou dostupná na webu a slouží jako argumentace, nicméně více je využíváno reálných příběhů – vhodné i pro praxi v ČR a argumentaci pro analytickou část.

- *Jaké mají strategické dokumenty, jaké na centrální a jaké na regionální úrovni*

Strategické dokumenty – jednotná strategie neexistuje, jsou vydávány jednotlivé příručky a studie. Existují publikace vydané nizozemským ministerstvem, které jsme obdrželi. Jední se o dokumenty, které popisují přístup k politice, financování a příklady dobré praxe. Podklady jsou využitelné pro inspiraci při zpracování návrhové části strategie.

Shrnutí:

Pro ČR a analytickou část je využitelná zejména praxe „vyprávění příběhů“ v Nizozemí, které motivují ostatní a ukazují reálné dopady oborů. Zajímavé a inspirativní je významné financování vědy a výzkumu. Pro návrhovou část je vhodné zařadit z nizozemské praxe zaměstnávání a angažování kreativců ve veřejné správě a k řešení celospolečenských problémů. Vzorové je řešení veřejného prostoru a přístupu k propagaci země a kreativního potenciálu.

Seznam příloh:

datum 31.8.2018

podpis

Zpracoval: *cestující*

Oběh

1. vedoucí SOEU
2. ředitel OMV
3. referent OMV